

**Zápis z jednání
Komise pro životní prostředí Rady Kraje Vysočina č. 3/2022
konaného dne 14. 6. 2022**

Přítomni:

1. Milan Brychta	6. Lubomír Pospíchal
2. Rostislav Habán (místopředseda)	7. Lenka Koláčná
3. Blanka Lednická (předsedkyně)	8. Tomáš Havlík
4. Jaromír Maštera	9. Jan Joneš (tajemník)
5. Vladimír Mareček	

Nepřítomni (omluveni):

1. Zdeněk Ryšavý	4. Bohumír Nikl
2. Lucie Vichrová	5. Eva Zadražilová
3. Hana Hodáčová	

Hosté:

1. Eva Horná (OŽPZ)	6. Martina Kratochvílová (OŽPZ)
2. Martin Hyský (člen ZK, předseda VSP)	7. Karel Malý (ředitel Muzea Vysočiny Jihlava, p. o.)
3. Eva Navrátilová (OŽPZ)	8. Klára Bezděčková (Muzeum Vysočiny Jihlava, p. o.)
4. Roman Slouka (OŽPZ)	9. Renata Kremláčková (Muzeum Vysočiny Jihlava, p. o.)
5. Jana Slaninová (OŽPZ)	

Program:

1. Zahájení, schválení programu, schválení zápisu;
2. Řešení problematiky ekologické výchovy v Kraji Vysočina;
3. Řešení problematiky ochrany přírody a krajiny v Kraji Vysočina;
4. Programy Fondu Vysočiny;
5. Projekty ze strukturálních fondů v oblasti životního prostředí;
6. Diskuse a různé;
7. Závěr.

Zasedání Komise pro životní prostředí Rady Kraje Vysočina se uskutečnilo v Muzeu Vysočiny Jihlava, příspěvkové organizaci.

V prostorách muzea přivítali přítomné členy komise a hosty ředitel muzea Karel Malý, pracovnice přírodovědného oddělení Klára Bezděčková a pracovnice propagačně-programového oddělení Renata Kremláčková. Společně představili muzeum a seznámili přítomné zejména s přírodovědnou expozicí Živá příroda Českomoravské vrchoviny. Expozice má části: Od dob ledových (pozdněglaciální příroda Českomoravské vrchoviny, rašeliniště, která jsou nesmírně cenná regionální centra biodiverzity), Otevřená krajina (nejrozšířenější typy nelesních stanovišť na Českomoravské vrchovině), Vody a mokřady (základní vodní a mokřadní biotopy na Českomoravské vrchovině, která je pramennou střechou Evropy), Lesy (nejtypičtější součást živé přírody Českomoravské vrchoviny – lesy. Pohovořili také o záměrech expozice do budoucna.

Muzeum dále zajišťuje v Kraji Vysočina výzkum a dokumentaci vývoje přírody Českomoravské vrchoviny. Zastoupeny jsou zde obory geologie, botanika, mykologie a zoologie. Odborní pracovníci se věnují jak mineralogickým, floristickým a faunistickým průzkumům, tak řešení speciálních problémů regionálního i nadregionálního charakteru. Výsledky své práce zveřejňují v odborných časopisech a na vědeckých setkáních. Široké veřejnosti je zpřístupňují formou popularizačních přednášek, publikací, výstav a muzejních expozic. Součástí oddělení je i Metodické centrum pro myrmekologii, které poskytuje informační a metodický servis v oblasti myrmekologie různým institucím působícím na území ČR. Dokumentační aktivity muzea zahrnují především činnost sbírkotvornou, tj. budování a správu sbírek muzejní povahy. Všechny sbírkové předměty jsou vedeny v Centrální evidenci sbírek Ministerstva kultury ČR.

1. Zahájení, schválení programu, schválení zápisu

Blanka Lednická, předsedkyně Komise pro životní prostředí Rady Kraje Vysočina, přivítala všechny přítomné a hosty a zahájila jednání. Dle počtu přítomných členů konstatovala, že je komise usnášeníschopná. Přednesla návrh programu jednání, který byl 8 hlasy schválen. K zápisu z minulého jednání nebyly vzneseny žádné připomínky a zápis byl všemi přítomnými schválen.

2. Řešení problematiky ekologické výchovy v Kraji Vysočina

Členové komise obdrželi s předstihem podkladový materiál.

Muzeum Vysočiny Jihlava, příspěvková organizace

Renata Kremláčková a Klára Bezděčková představily činnost muzea v ekologické výchově, vzdělávání a osvětě, tzn. práci s veřejností (kromě vlastní expozice) – zejména: přednášky odborných pracovníků, nabídka výukových programů a cyklů přednášek pro MŠ, ZŠ a SŠ (interní i v terénu). Osmnáct ročníků fotografické soutěže Photographia Natura, kterou vyhlašuje Muzeum Vysočiny Jihlava od roku 2004. Dále pak: Science Café, geologická olympiáda, příměstské tábory, mykologická poradna, Den Země, Akademie třetího věku atd. Pracovníci přírodovědného oddělení se také podílejí na výchově studentů, zejména vedením a konzultováním odborných prací (SOČ, bakalářských, magisterských a dizertačních).

Pro členy komise byla připravena prezentace, kterou podrobně okomentoval Karel Malý. Prezentace obsahovala informace o Národním geoparku Vysočina, maloplošných chráněných územích – geologie a mineralogických raritách Kraje Vysočina.

Dále byla pro členy komise připravena prezentace „Přírodní pozoruhodnosti Kraje Vysočina – živá příroda“, kterou podrobně okomentovala Klára Bezděčková.

Z následného jednání se omluvili hosté Eva Horná a Martin Hyský.

Plánované aktivity na úseku EVVo v roce 2022 za OŽPZ

Jan Joneš uvedl, že na zasedání komise č. 3/2021 dne 22. 6. 2021 byli členové seznámeni s Aktualizací krajské koncepce EVVO a se zpracováním Akčního plánu na období 2021 – 2023 (viz podkladový materiál Kžp-03-2021-02 a jeho příloha 02). Na tyto materiály (konceptci a akční plán) bylo navázáno představením aktuálních aktivit OŽPZ v ekologické výchově. Přehled plánovaných aktivit na úseku EVVO v roce 2022 směřujících k naplňování koncepce a akčního plánu obdrželi členové komise v podkladovém materiálu Kžp-03-2022-02, př. 01.

Usnesení 007/03/2022/Kžp

Komise pro životní prostředí Rady Kraje Vysočina

bere na vědomí

informace o řešení problematiky ekologické výchovy v Kraji Vysočina.
Usnesení bylo přijato 8 hlasy (0 proti, 0 se zdrželo).

3. Řešení problematiky ochrany přírody a krajiny v Kraji Vysočina

Členové komise obdrželi s předstihem podkladový materiál.

Roman Slouka předložil informace o řešení ochrany přírody v Kraji Vysočina:

1. Péče o maloplošná zvláště chráněná území, zvláště chráněné druhy a stanoviště

V Kraji Vysočina jsou 2 chráněné krajinné oblasti, celkem 212 maloplošných zvláště chráněných území, 88 území soustavy NATURA 2000 a 9 přírodních parků. Kraj Vysočina v roce 2021 nově vyhlásil 2 maloplošná zvláště chráněná území (přírodní rezervaci Rašeliniště pod Trojanem a přírodní rezervaci Pyšolec). Kraj Vysočina má v působnosti 166 maloplošných chráněných území různého typu (přírodní rezervace, přírodní památky, evropsky významné lokality, smluvně chráněná území). V menším rozsahu se zásahy provádí i na podporu druhů a stanovišť mimo zvláště chráněná území (záchranný program na podporu hořečku českého, orchidejí, mravenců, obojživelníků). Pokud o maloplošná zvláště chráněná území nedostatečně pečují vlastníci (nájemce apod.), musí podle zákona o ochraně přírody zajišťovat potřebnou péči (k zajištění předmětu ochrany) příslušný orgán ochrany přírody a krajiny (zde Kraj Vysočina v přenesené působnosti). Nejčastěji jsou proto v přírodních rezervacích a památkách z krajského rozpočtu zabezpečovány tyto typy prací – jednorázové (stavební či terénní úpravy – nejčastěji opravy vodních nádrží apod., geodetické práce), opakované 3 – 10 let (asanační zásahy – zejména odstraňování náletových dřevin apod.), každoroční – zatím na 77 lokalitách (kosení, pastva, speciální zásahy). Práce provádí přednostně v souladu s Pravidly Rady Kraje č. 03/2020 vlastníci a nájemci pozemků, dále nevládní organizace a další specialisté. Běžné zásahy jsou zabezpečovány smlouvami o dílo. Dále je zapotřebí zajišťovat odborné podklady (průzkumy, plány péče) a označení území v terénu. V roce 2021 vynaložil Kraj Vysočina na péči o zvláště chráněná území a zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů cca 8,5 mil. Kč.

Zejména v návaznosti na probíhající klimatickou změnu a s ní související rozsáhlé změny v lesních ekosystémech včetně těch nacházejících se ve zvláště chráněných územích, je třeba s ohledem na zachování předmětů ochrany realizovat i další typy prací (podpora šetrnějších postupů asanace, péče o nově vznikající bezlesé enklávy a botanicky hodnotné plochy se sníženým zakmeněním).

Po završení implementace lokalit soustavy NATURA 2000 se OŽPZ věnuje především revizi stavu a koncepčním změnám maloplošných zvláště chráněných území v působnosti Kraje Vysočina.

2. Zvýšené náklady na péči o maloplošná zvláště chráněná území, zvláště chráněné druhy a stanoviště

V I. 2020 – 2022 nastal souběh nepříznivých ekonomických, klimatických a dalších okolností, které vedou ke zvýšeným nákladům na péči o zvláště chráněná území, zvláště chráněné druhy a stanoviště, tak že bez navýšení rozpočtu na kapitole životní prostředí nebude možné uvedenou péči zvládat v potřebné kvalitě a rozsahu. Sazby v ceníku prací v Pravidlech Rady Kraje č. 3/2020 již neodpovídají jednotkovým cenám, za které jsou tyto práce prováděny v jiných krajích či na územích ve správě Agentury ochrany přírody a krajiny ČR. Už před inflací roku 2022 byl patrný nárůst cen PHM, strojů i vlastní práce. Vlastníci a nájemci nemají zájem práce za stávající ceny provádět a na některých územích se nedaří zajistit péči ani opakovanými výběrovými řízeními. Kromě nárůstu cen se na zvýšených nákladech podepisuje též odstupování nájemců půdy od zemědělských dotací, vyřazení některých lokalit ze záchranných programů Ministerstva životního prostředí, náklady na zásahy v lesních územích a jejich bezprostřední blízkosti v důsledku kůrovcové kalamity, zajištění následné udržitelnosti projektů i

přímé legislativní změny (novela zákona o ochraně přírody o zásazích proti invazivním druhům rostlin a živočichů).

3. *Výkon státní správy* sestává především z řízení v oblasti ochrany zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, řízení ve zvláště chráněných územích všech typů, v řešení druhoinstančních řízení a v dozorové, kontrolní a metodické činnosti.

4. *Výkupy pozemků ve prospěch ochrany přírody.*

Rada kraje č. 37/2021 dne 21. 12. 2021 podpořila výkupy a nájmy pozemků ve prospěch ochrany přírody. Při koupi pozemku (nájmu nemovitosti) se zvažuje přírodní hodnota – míra ohrožení přírodní hodnoty – ochota vlastníka pozemek prodat – cena. Z hlediska přírodní hodnoty má OŽPZ vytipováno k výkupu 8,5 ha ploch ve zvláště chráněných územích případně v územích vhodných k vyhlášení za zvláště chráněné a celkem 7 rybníků na Jihlavsku a Třebíčsku k případnému pronájmu. Přímá jednání s vlastníky dosud nezačala. Dalších cca 20 vodních ploch hodláme dlouhodobě monitorovat – ověřovat jejich přírodní potenciál. Je pravděpodobné, že výkupy bude možné provádět i v rámci projektů z OPŽP – podmínky by měly být známy ve II. pololetí 2022.

Na základě dotazu Tomáše Havlíka uvedl Roman Slouka, že pro budoucí jednání s vlastníky o výkupu pozemků ve prospěch ochrany přírody probíhá prozatím vytipování lokalit a je řešen mechanismus vyjednávání. Dále bylo diskutováno o sazbách v ceníku prací v Pravidlech Rady Kraje č. 3/2020.

Z následného jednání se omluvil člen komise Milan Brychta.

Usnesení 008/03/2022/Kžp

Komise pro životní prostředí Rady Kraje Vysočina bere na vědomí

informaci o činnosti Odboru životního prostředí a zemědělství Krajského úřadu Kraje Vysočina na úseku ochrany přírody o péči o maloplošná zvláště chráněná území, zvláště chráněná území a stanoviště a o výkonu státní správy a o přípravě výkupů či nájmu pozemků ve prospěch ochrany přírody.

Usnesení bylo přijato 7 hlasy (0 proti, 0 se zdrželo).

Usnesení 009/03/2022/Kžp

Komise pro životní prostředí Rady Kraje Vysočina doporučuje

radě kraje projednat navýšení rozpočtu na kapitole životní prostředí k péči o maloplošná zvláště chráněná území, zvláště chráněné druhy a stanoviště a v souvislosti s tím upravit přílohu Pravidel Rady Kraje č. 03/2020 (ceník prací).

Usnesení bylo přijato 7 hlasy (0 proti, 0 se zdrželo).

4. Programy Fondu Vysočiny

Členové komise obdrželi s předstihem podkladový materiál.

Jan Joneš sdělil, že na jednání Rady Fondu Vysočina dne 24. 5. 2022 byla součástí programu Závěrečná zpráva o čerpání podpory z Fondu Vysočiny v roce 2021 – materiály jsou k dispozici na webových stránkách kraje <https://www.kr-vysocina.cz/podklady-pro-jednani-rady-fondu-vysociny-c-01-2022/d-4113557/p1=115964>.

V roce 2022 jsou v oblasti životního prostředí (informativně uveden i program zemědělství v garanci odboru životního prostředí a zemědělství) řešeny tyto programy:

- [EKOLOGICKÁ VÝCHOVA 2022](#)
- [ZEMĚDĚLSKÉ AKCE 2022](#)
- [ODPADY - OBĚHOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ 2022](#)
- [STAVBY VE VODNÍM HOSPODÁŘSTVÍ 2022](#)
- [PROJEKTOVÁ PŘÍPRAVA VE VODNÍM HOSPODÁŘSTVÍ 2022](#)
- [KOTLÍKOVÉ DOTACE V KRAJI VYSOČINA PRO NÍZKOPŘÍJMOVÉ DOMÁCNOSTI](#)

Na rok 2023 jsou v oblasti životního prostředí ve vazbě na schválené [Zásady ZK pro přípravu, tvorbu a realizaci programů pro poskytování dotací z FV](#) připravovány následující programy (v celkovém objemu 95 mil. Kč):

- Projektová příprava ve vodním hospodářství 2023
- Stavby ve vodním hospodářství 2023
- Odpady – oběhové hospodářství 2023
- Ekologická výchova a krajina Vysočiny 2023

Program „Ekologická výchova a krajina Vysočiny 2023“ je nově rozdělen na tři podprogramy A Ekologická výchova, B Příprava projektů a C Aktivní péče. Předpokládaná alokace 3 mil. Kč.

Bližší informace k programům (fiše se zaměřením programů na rok 2023) obdrželi členové komise v příloze materiálu Kžp-03-2022-04, př. 1.

Na základě podnětu Jaromíra Maštery byly k programu Ekologická výchova a krajina Vysočiny diskutovány možnosti využití dotace na záměry aktivní péče vyžadující přípravnou dokumentaci a procentuální výše spoluúčasti kraje a žadatele. Jan Joneš sdělil, že příprava realizace (včetně průzkumů apod.) bude jako výsledek této diskuze ze strany OŽPZ ve výzvě navržena mezi uznatelné náklady v podprogramu C.

Usnesení 010/03/2022/Kžp Komise pro životní prostředí Rady Kraje Vysočina bere na vědomí

informace o programech Fondu Vysočiny zaměřené na životní prostředí v gesci odboru životního prostředí a zemědělství;

doporučuje

radě kraje, aby doporučila zastupitelstvu kraje alokaci programů Fondu Vysočiny pro rok 2023 dle materiálu Kžp-03-2022-04, př. 1.

Usnesení bylo přijato 7 hlasy (0 proti, 0 se zdrželo).

Z následného jednání se omluvil místopředseda komise Rostislav Habán.

5. Projekty ze strukturálních fondů v oblasti životního prostředí

Členové komise obdrželi s předstihem podkladový materiál.

Operační program Životní prostředí 2021–2027

Jan Joneš uvedl, že podpora projektů v oblasti ochrany životního prostředí prostřednictvím OPŽP bude pokračovat i v dalším programovacím období. Program je v současnosti ve fázi příprav. Výsledná podoba podporovaných aktivit nebo struktura se tak může od současného návrhu lišit. Nový OPŽP bude klást větší důraz na adaptaci na změnu klimatu, podporu environmentálního vzdělávání, prevenci vzniku dalších typů odpadů apod. Program bude

zaměřený zejména na veřejný sektor, avšak např. v oblasti oběhového hospodářství nebo ochrany ovzduší očekává ministerstvo výrazné zapojení soukromého sektoru.

OPŽP 2021-2027 bude rozdělen do šesti specifických cílů: 1 Podpora opatření v oblasti energetické účinnosti; 2 Podpora energie z obnovitelných zdrojů; 3 Podpora přizpůsobení se změnám klimatu, prevence rizik a odolnosti vůči katastrofám; 4 Podpora udržitelného hospodaření s vodou; 5 Podpora přechodu k oběhovému hospodářství; 6 Posílení biologické rozmanitosti, zelené infrastruktury v městském prostředí a snížení znečištění. Předpokládá se, že program poskytne celkovou podporu přibližně 2,3 mld. eur. Program bude rovněž financovaný z Evropského fondu pro regionální rozvoj a Fondu soudržnosti.

Materiál navazuje na materiál jednání komise č. 3/2021 dne 22. 6. 2021 (Kžp-03-2021-04) a zejména na jeho přílohu Projektové záměry do Operačního programu Životní prostředí (OPŽP) 2021-2027. Vybrané projektové záměry z této loňské přílohy materiálu (Kžp-03-2021-04, př. 02) byly rozpracovány v souladu s Pravidly Rady Kraje Vysočina k Zásobníku akcí a k projektovému řízení Kraje Vysočina a zřizovaných příspěvkových organizací, ze dne 21. 12. 2021, č. 11/21. Rozpracování spočívá v zadání akcí do Zásobníku akcí v projektovém řízení Kraje Vysočina dle uvedených Pravidel. Ze Zásobníku akcí jsou generovány tzv. fiše (podkladový materiál Kžp-03-2022-05, př. 01). Nyní bude následovat (dle čl. 6 Pravidel RK 11/21) jejich postupné projednání s dotčenými odbory (zejména u akcí na majetku kraje) a s grémiem ředitelů. Poté budou záměry předkládány radě kraje k rozhodnutí o zařazení akce kraje do Zásobníku, a pokud rada kraje zařazení schválí, bude posunuta do stavu „Zařazená akce“, (v opačném případě do stavu „Vyřazená akce“, nebo „Odložená akce“). Materiál řeší zejména projekty, které jsou ve stavu Záměr (neřeší projekty již Zařazené pro realizaci v RK/ZK).

Projektové záměry do OPŽP 2021-2027 (fiše obsažené v podkladovém materiálu Kžp-03-2022-05, př. 1) lze rozdělit přibližně na tyto okruhy:

1. Projekty revitalizace zeleně a revitalizace či doplnění malých vodních nádrží (mokřadů, tůní apod.) v areálech, kde je Kraj Vysočina vlastníkem pozemků (nebo většiny dotčených pozemků). Projekty směřují do specifického cíle 1.3 Podpora přizpůsobení se změnám klimatu, prevence rizik a odolnosti vůči katastrofám tvorba nových a obnova stávajících přírodně blízkých vodních prvků v krajině včetně intravilánu, a tam pak do opatření: 1.3.4 Zakládání a obnova veřejné sídelní zeleně nebo 1.3.8 Realizace opatření ke zpomalení odtoku, vsaku, retenci a akumulaci srážkové vody vč. jejího dalšího využití, zelených střech a opatření na využití šedé vody a infiltrace povrchových vod do vod podzemních.

Pro některé projekty byl již Usnesením 1519/25/2021/RK schválen projektový záměr Revitalizace či doplnění malých vodních nádrží ve vlastnictví Kraje Vysočina – příprava projektů pro zlepšení zadržování vody v krajině; usnesením 0394/06/2021/ZK byly schváleny finanční prostředky mj. na předprojektovou a projektovou přípravu, která nyní probíhá. Do rady kraje/zastupitelstva kraje však zatím nebyly předloženy realizační záměry. Pro následnou realizaci je proto předloženo, že se záměr rozdělí na samostatné záměry a následně projekty dle fiší v přílohách:

- Nové Syrovice - rybník Zámecký s ostrůvkem
- Proseč-Obořiště – revitalizace soustavy vodních ploch v parku
- Zboží – obnova zaniklých vodních ploch v parku Domova ve Zboží
- Revitalizace zeleně - Nemocnice Třebíč, příspěvková organizace

2. Projekty v oblastech posílení biodiverzity a péče o zvláště chráněných území a evropsky významné lokality – Kraj Vysočina v těchto projektech bude vystupovat jako orgán ochrany přírody anebo budoucí vlastníkem pozemků (způsobilými jsou výdaje na nákup pozemků v přímé souvislosti s realizací opatření /do výše 10 % celkových způsobilých výdajů na projekt).

Projekty směřují zejména do specifického cíle cíl 1.6 Posílení biologické rozmanitosti, zelené infrastruktury v městském prostředí a snížení znečištění; tam pak zejména do opatření: 1.6.1

Péče o přírodní stanoviště a druhy, opatření na podporu ohrožených druhů; 1.6.2 Péče o chráněná území (přírodní dědictví); 1.6.3 Zprůchodnění migračních překážek pro živočichy; 1.6.6 Monitoring ekosystémů, stanovišť a druhů, sběr podkladů, zpracování koncepčních dokumentů pro péči o chráněná území, zajištění územní ochrany chráněných území (přírodního dědictví).

Zatím se jedná o „souhrnné“ projektové záměry, je předpokládáno, že budou (po schválení záměru a zařazení akce) realizovány postupně jako více samostatných projektů (dle čl. 12 a násl. Pravidel RK 11/21):

- Zlepšení stavu (skalních a stepních) biotopů v Evropsky významných lokalitách - Údolí Jihlavy
- Asanační opatření na podporu bylinných biotopů v přírodně významných územích
- Opatření na podporu biotopů rašelinišť a mokřadů v přírodně významných územích
- Opatření na podporu biotopů tůní a vodních ploch v přírodně významných územích
- Revitalizace vodních toků (v EVL a MZCHÚ)
- Zprůchodnění migračních bariér pro živočichy na vybraných vodních tocích
- Podpora nejohroženějších druhů obojživelníků a záchrana střevle potoční v Kraji Vysočina
- Opatření zmírňující kolize se zvláště chráněnými druhy
- Podklady pro zvláště chráněná území, monitoring, plány péče

3. Projekty úspor energií v budovách ve vlastnictví Kraje Vysočina, a to s důrazem na potřebnost akce na jednotlivých budovách (výměna oken a dveří, zateplení obálky – stěn a střech apod.). Projekty směřují zejména do specifického cíle 1.1 Podpora opatření v oblasti energetické účinnosti; do opatření 1.1.1 Snížení energetické náročnosti veřejných budov a veřejné infrastruktury. Projekty řeší budovy, ve kterých sídlí krajem zřizované příspěvkové organizace:

- Úspory energií - SUPŠ Jihlava-Helenín, domov mládeže
- Úspory energií - SŠ PTA Jihlava, lakovna a elektro

6. Diskuse a různé

Termín příštího zasedání komise byl stanoven na **úterý 20. září 2022, od 15.00 hodin**.

7. Závěr

Závěrem předsedkyně poděkovala všem přítomným za aktivní účast a ukončila zasedání.

Bc. Blanka Lednická

předsedkyně Komise pro životní prostředí Rady Kraje Vysočina

Ing. Jan Joneš

tajemník Komise pro životní prostředí Rady Kraje Vysočina

Zpracovala a zapsala Lenka Matysová dne 14. 6. 2022.